

Vlaams
Parlement

ingediend op **729** (2020-2021) – Nr. 1
20 april 2021 (2020-2021)

Conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Katrien Schryvers, Maaïke De Rudder, Loes Vandromme,
Brecht Warnez, Katrien Partyka en Jo Brouns

over de verlenging van het verlof
voor personeelsleden van het onderwijs,
de Vlaamse overheid en de lokale besturen
bij het overlijden van een inwonend kind of de partner

1. Inleiding

Het overlijden van een naast familielid is een van de gebeurtenissen die aanleiding geven tot omstandigheidsverlof. De duur ervan varieert, afhankelijk van de band tussen de overledene en het personeelslid. Als de overledene als een verdere verwant wordt beschouwd, zal het aantal rechtmatige verlofdagen minder bedragen. Deze conceptnota voor nieuwe regelgeving heeft betrekking op sterfgevallen in de naaste kring van het personeelslid, meer bepaald als de partner of een inwonend kind van de betrokkene overlijdt.

Uiteraard is het overlijden van iemand met wie er een nauwe band bestaat, altijd een ingrijpende gebeurtenis. Het verdriet dat daarmee gepaard gaat en de manier waarop er gerouwd wordt, kan niet gemeten worden. De indieners van deze conceptnota zijn echter van mening dat, als er alvast op één vlak een menselijker benadering kan zijn en een grotere erkenning kan worden gegeven, dat zeker geldt voor die gevallen waarin een kind of de partner wegvalt.

De indieners van deze conceptnota stellen daarom voor om het verlof naar aanleiding van het overlijden van een inwonend kind of de partner te verlengen tot tien dagen voor personeelsleden van het onderwijs, de Vlaamse overheid en de lokale en regionale lokale besturen. Daarmee willen ze tegemoetkomen aan de oproep van onder meer Kom op tegen Kanker en de Gezinsbond, die eerder al pleitten voor een verlenging van dat rouwverlof. Die organisaties wijzen erop dat het belangrijk is dat rouwen erkend wordt en niet wordt genegeerd. Het rouwen stopt niet als iemand aan het werken is en kan niet zomaar worden uitgezet. Daarom is daar tijd voor nodig en die tijd is er met de huidige termijnen niet, aldus Kom op tegen Kanker.

In de praktijk vragen mensen vaak aan hun arts om een arbeidsongeschiktheid vast te stellen zodat ze toch meer tijd hebben om te rouwen. Dat is uiteraard niet waar het ziekteverlof voor dient. Zoals de Gezinsbond beklemtoont, is rouwen geen ziekte, maar een natuurlijk antwoord op verlies. De organisatie stelt dat het van meer respect zou getuigen als de samenleving die nood van nabestaanden zou erkennen en hen de ruimte zou geven om te rouwen. Dat is een standpunt dat de indieners van deze conceptnota ten volle ondersteunen.

2. Regelgeving die van toepassing is

Afhankelijk van de overheid waarbij personeelsleden tewerkgesteld zijn, is er een andere regelgeving op hen van toepassing.

a) Personeelsleden van de diensten van de Vlaamse overheid

De bepalingen over het omstandigheidsverlof voor de personeelsleden van de diensten van de Vlaamse overheid zijn opgenomen in artikel X 61 van het Vlaams personeelsstatuut van 13 januari 2006 (afgekort VPS). Dat artikel bepaalt dat aan een personeelslid omstandigheidsverlof wordt toegekend naar aanleiding van onder meer:

- het overlijden van de echtgenoot, echtgenote of samenwonende partner, of van een bloed- of aanverwant in de eerste graad van het personeelslid, de echtgenoot, de echtgenote of samenwonende partner – vier werkdagen;
- het overlijden van een bloed- of aanverwant van het personeelslid, de echtgenoot of echtgenote of de samenwonende partner in om het even welke graad die onder hetzelfde dak woont als het personeelslid, de echtgenoot of de echtgenote of de samenwonende partner – twee werkdagen;
- het overlijden van een bloed- of aanverwant van het personeelslid, de echtgenoot of echtgenote of de samenwonende partner in de tweede graad, of van een overgrootouder of een achterkleinkind, als die persoon niet onder hetzelfde dak woont als het personeelslid, de echtgenoot, de echtgenote of de samenwonende partner – een werkdag.

Die bepalingen uit het VPS zijn van toepassing op alle personeelsleden, ongeacht hun statuut van vastbenoemde ambtenaar, ambtenaar in proeftijd of contractueel personeelslid.

b) Personeelsleden van de lokale en de provinciale besturen

Op de personeelsleden van de lokale en de provinciale besturen is artikel 209 van het Rechtspositiebesluit van 7 december 2007¹ van toepassing. Dat artikel bepaalt dat aan het personeelslid omstandigheidsverlof wordt toegekend naar aanleiding van onder meer:

- het overlijden van de samenwonende of huwelijkspartner, een bloed- of aanverwant in de eerste graad van het personeelslid, of van de samenwonende of huwelijkspartner – vier werkdagen;
- het overlijden van een bloed- of aanverwant van het personeelslid of de samenwonende partner in om het even welke graad die onder hetzelfde dak woont als het personeelslid of de samenwonende partner – twee werkdagen;
- het overlijden van een bloed- of aanverwant van het personeelslid of de samenwonende partner in de tweede graad, of van een overgrootouder of achterkleinkind, als die persoon niet onder hetzelfde dak woont als het personeelslid of de samenwonende partner – een werkdag.

Ook in dit geval zijn de bepalingen van toepassing op alle personeelsleden, ongeacht hun statuut. In de toelichting bij het desbetreffende artikel wordt in dat verband terecht gesteld dat er geen wettelijke, sociaal-economische of psychologische redenen of motieven denkbaar zijn die in dergelijke gevallen een verschillende behandeling zouden kunnen verklaren of rechtvaardigen op basis van de verschillende rechtsverhouding van het personeelslid ten opzichte van zijn werkgever.

In zijn antwoord op een vraag om uitleg over een mogelijke uitbreiding van het rouwverlof bij het overlijden van een kind² gaf de minister van Bestuurszaken Bart Somers aan dat hij zowel de vraag als de impact van zo'n overlijden ten volle begreep. Wel stelde de minister dat hij het raadzaam vond om die vraag in een ruimer kader te onderzoeken.

Naar aanleiding van een schriftelijke vraag over de uitbreiding van het rouwverlof³ herhaalde de minister zijn standpunt voor wat de medewerkers van de Vlaamse overheid betreft. Voor de contractuele personeelsleden van de lokale besturen stelde hij dat minimaal de bepalingen gelden van het koninklijk besluit van 28 augustus 1963 betreffende het behoud van het normaal loon van de werklieden, de dienstboden, de bedienden en de werknemers aangeworven voor de dienst op binnenschepen, voor afwezigheidsdagen ter gelegenheid van familiegebeurtenissen of voor de vervulling van staatsburgerlijke verplichtingen of van burgerlijke opdrachten. Als de federale overheid een wijziging in het bovengenoemde koninklijk besluit van 28 augustus 1963 doorvoert, impliceert dit dat die wijziging ook rechtstreeks op de contractuele personeelsleden van de lokale besturen van toepassing zal zijn. Het is dan ook logisch dat, op basis van het gelijkheidsbeginsel, dat recht op die manier moet worden ingeschreven in de plaatselijke rechtspositie- regelingen voor de statutaire personeelsleden van de lokale besturen. Verder verwees de minister naar het hoger genoemde Rechtspositiebesluit van 7 december 2007.

¹ Besluit van de Vlaamse Regering van 7 december 2007 houdende de minimale voorwaarden voor de personeelsformatie, de rechtspositieregeling en het mandaatstelsel van het gemeentepersoneel en het provinciepersoneel en houdende enkele bepalingen betreffende de rechtspositie van de secretaris en de ontvanger van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

² *Vragen om uitleg* VI.Parl. 2019-20, nr. 638 van Katrien Schryvers aan minister Bart Somers over een eventuele uitbreiding van het rouwverlof voor de personeelsleden van de lokale besturen en van de Vlaamse overheidsdiensten bij overlijden van een kind.

³ *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2020-21, nr. 199 van Katrien Schryvers aan minister Bart Somers over de uitbreiding van het rouwverlof voor personeelsleden van de Vlaamse overheid en personeelsleden van lokale besturen.

c) Personeelsleden van het onderwijs

Op de personeelsleden van het onderwijs is een andere regeling van toepassing, namelijk artikel 2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 3 juli 2009 betreffende het omstandigheidsverlof, het verlof wegens overmacht, het onbezoldigd ouderschapsverlof en het geboorteverlof in geval van overlijden of hospitalisatie van de moeder voor bepaalde personeelsleden van het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 26 april 1990 betreffende het verlof voor verminderde prestaties, gewettigd door sociale of familiale redenen en de afwezigheid voor verminderde prestaties wegens persoonlijke aangelegenheid ten gunste van de personeelsleden van het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding. Daarin wordt bepaald dat aan een personeelslid omstandigheidsverlof wordt toegekend in geval van:

- het overlijden van de echtgenoot of samenwonende partner, of van een bloed- of aanverwant in de eerste graad van het personeelslid of van de samenwonende partner – vier dagen;
- het overlijden van een bloed- of aanverwant in om het even welke graad van het personeelslid of van de samenwonende partner die onder hetzelfde dak woont als het personeelslid – twee dagen;
- het overlijden van een bloed- of aanverwant in de tweede graad van het personeelslid of van de samenwonende partner die niet onder hetzelfde dak woont als het personeelslid – een dag.

Dat geldt voor vastbenoemde, tot de proeftijd toegelaten en tijdelijke personeelsleden.

In zijn antwoord op een vraag om uitleg over het rouwverlof voor personeelsleden van het onderwijs⁴ antwoordde de minister van Onderwijs Ben Weyts dat hij begrip had voor de bezorgdheden, maar wees hij ook op de coherentie met andere sectoren en de grotere impact die een uitbreiding voor onderwijspersoneel zou kunnen hebben door het probleem van de vervanging van afwezige personeelsleden.

Op een recente schriftelijke vraag over hetzelfde onderwerp⁵ stelde de minister dat hij het resultaat van de besprekingen in de Kamer afwacht. Over de verdere voorwaarden van een eventuele uitbreiding van het omstandigheidsverlof naar aanleiding van een overlijden wordt ook overleg gepleegd met de betrokken actoren. Als dat nodig blijkt, zal met hen besproken worden voor wie een uitbreiding nodig is en hoe de vervanging eventueel kan worden geregeld.

3. De wenselijkheid van een uitbreiding van het omstandigheidsverlof naar aanleiding van een overlijden

Vier dagen zijn nauwelijks voldoende om bij een overlijden de begrafenis en andere praktische zaken te regelen. Ze zijn al zeker onvoldoende voor het eigenlijke rouwproces, dat pas nadien begint.

De indieners van deze conceptnota stellen daarom voor om het rouwverlof (het omstandigheidsverlof naar aanleiding van een overlijden) voor personeelsleden van de Vlaamse overheid en van de lokale en regionale besturen, alsook van de onderwijspersoneelsleden te verlengen tot tien dagen in geval van het overlijden van een inwonend kind van het personeelslid of van een kind van de samenwonende of huwelijkspartner van het personeelslid, of van de partner.

⁴ *Vragen om uitleg* VI.Parl. 2019-20, nr. 1380 van Katrien Schryvers aan minister Ben Weyts over rouwverlof voor onderwijspersoneel.

⁵ *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2020-21, nr. 503 van Katrien Schryvers aan minister Ben Weyts over de uitbreiding van het rouwverlof voor onderwijspersoneelsleden.

Die nieuwe verlofdagen zullen de organisatie van de diensten niet onnodig verstoren. In de praktijk kan immers worden vastgesteld dat werknemers bij het overlijden van een verwant in de eerste graad vaak om ziekteverlof vragen zodat ze langer op het werk afwezig kunnen zijn. Bovendien is het begrijpelijk dat rouwende werknemers zich niet kunnen concentreren op hun werk. De diensten van de Vlaamse overheid en het onderwijs kunnen dus in ieder geval niet dezelfde efficiëntie verwachten van hun personeelsleden.

Dit voorstel is niet alleen geïnspireerd op de humanistische waarden die de indieners ervan bezielen en die, naar ze hopen, worden gedeeld door de andere democratische families die in het Vlaams Parlement zijn vertegenwoordigd, maar het komt ook voort uit de inleving in de moeilijke periode die mensen na het overlijden van een naaste doormaken. Het voorstel geeft daarnaast blijk van een realistische kijk op de situatie van het personeel in geval van een overlijden.

4. Een initiatief dat past in een bredere beweging

Dit initiatief is geen geïsoleerd gegeven, maar het maakt deel uit van een mentaliteits- en bewustzijnsverandering die ook in andere democratische gremia plaatsvindt.

Een hervormingsproject over hetzelfde onderwerp heeft onder meer het politieke debat in Frankrijk aangewakkerd. In het uiteindelijk aangenomen voorstel is een rouwperiode van vijftien werkdagen opgenomen.

In het Belgische federale parlement hebben verschillende fracties voorstellen tot verlenging van het rouwverlof ingediend. Ze streven er allemaal naar om dat verlof op te trekken tot tien dagen voor alle werknemers. Die initiatieven hebben betrekking op de federale wetgeving over de arbeidsovereenkomst:

- wetsvoorstel tot verlenging van het rouwverlof tot tien dagen bij overlijden van een naast familielid, ingediend door mevrouw Catherine Fonck (CDH) (*Parl.St. Kamer 2019-20, nr. 538/1*);
- wetsvoorstel tot wijziging van de regelgeving wat de verlenging van het rouwverlof betreft, ingediend door mevrouw Meryame Kitir c.s. (sp.a) (*Parl.St. Kamer 2019, nr. 86/1*);
- wetsvoorstel tot uitbreiding van het rouwverlof bij het overlijden van een partner of een inwonend kind en het openstellen van rouwverlof bij het overlijden van een stiefbroer, -zus of -grootouder, ingediend door mevrouw Nahima Lanjri (CD&V) (*Parl.St. Kamer 2019-20, nr. 643/1*);
- wetsvoorstel tot wijziging van de regeling betreffende het rouwverlof, ingediend door mevrouw Marie-Colline Leroy, mevrouw Evita Willaert en de heer Georges Gilkinet (Groen-Ecolo) (*Parl.St. Kamer 2019-20, nr. 990/1*).

Die initiatieven zijn gericht op de aanpassing van het arbeidsrecht binnen de federale bevoegdheden.

In het Parlement van de Franse Gemeenschap werd een vergelijkbaar voorstel van resolutie ingediend voor het onderwijzend personeel en voor het personeel van de overheidsdiensten die onder het gezag van de Franse Gemeenschap vallen en die om het verlies van een kind rouwen (*Parl.St. Fr.Gem. 2020-21, nr. 208/1*). Dat voorstel van resolutie werd op 10 maart 2021 door het Parlement van de Franse Gemeenschap aangenomen.

In het Brussels Hoofdstedelijk Parlement is in mei 2020 door onder meer Bianca Debaets een voorstel van resolutie ingediend met als doel het verlof bij een overlijden te verlengen voor ambtenaren van de gewestelijke overheidsdiensten van Brussel die rouwen om het verlies van een kind (*Parl.St. Br.H.Gew. 2019-20, nr. 184/1*).

In het Waals Parlement werd op 3 maart 2021 een voorstel van resolutie aangenomen om het verlof bij het overlijden van een inwonend kind te verlengen tot tien dagen voor het personeel van de Waalse overheidsdiensten (*Parl.St. Parl.W.Gew. 2019-20, nr. 115/1-4*).

5. Besluit

De indieners van deze conceptnota stellen voor om het verlof naar aanleiding van het overlijden van een inwonend kind en een partner te verlengen tot tien dagen voor onderwijspersoneelsleden, personeelsleden van de Vlaamse overheid en personeelsleden van de lokale en regionale lokale besturen. Ze doen dit voorstel omdat het overlijden van een partner ingrijpende gevolgen heeft en het overlijden van een kind een onuitsprekelijke pijn bij de ouders veroorzaakt. Ze zijn er bovendien van overtuigd dat een verlenging van het verlof naar aanleiding van een overlijden van een naaste de goede werking van de diensten en de scholen niet zal verstoren, en dat die verlenging significant zal bijdragen tot het welzijn van de personeelsleden. Ook als erkenning vanuit de maatschappij en als signaal van betrokkenheid en ondersteuning van de werkgever is de voorgestelde verlenging belangrijk.

De indieners van deze conceptnota stellen dan ook voor om de hierboven vermelde, relevante regelgevingen in die zin aan te passen.

Katrien SCHRYVERS
Maaïke DE RUYTER
Loes VANDROMME
Brecht WARNEZ
Katrien PARTYKA
Jo BROUNS